

Factsheet

Implicaties Wvggz voor jeugd

Aanleiding

- Deze factsheet is bedoeld voor gemeentelijke beleidsmedewerkers jeugd;
- Op 1 januari 2020 treden de Wvggz (Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg) en de Wzd (Wet zorg en dwang psychogeriatrische cliënten en cliënten met een verstandelijke beperking) in werking;
- Deze wetten vervangen de Wet Bopz (Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen). Zowel de Wvggz als de Wzd gelden, net als de wet Bopz, voor jeugdigen. Onder de wet Bopz worden zo'n 500 jeugdigen per jaar verplicht opgenomen;
- De komst van de Wvggz brengt nieuwe taken (o.a. voor gemeenten) met zich mee. Er zijn verschillende handreikingen ontwikkeld voor het uitvoeren van deze taken. Deze zijn onder andere te vinden op de website dwangindezorg.nl en de website van GGZ Nederland.
- De Wvggz geldt ook voor jeugdigen. Deze factsheet geeft een beknopt overzicht van de Wvggz, noemt de belangrijkste 'checks' in de implementatie van de Wvggz rondom jeugdigen en is daarmee een aanvulling op de ontwikkelde handreikingen.

Wanneer komen jeugdigen in aanraking met de Wvggz?

1. Eén van de (toekomstige) ouders van een jeugdige kampt met psychiatrische problematiek, waardoor zij geen goede opvoedsituatie dan wel ernstig nadeel voor een (ongeboren) kind veroorzaken. Wanneer één van de (toekomstige) ouders

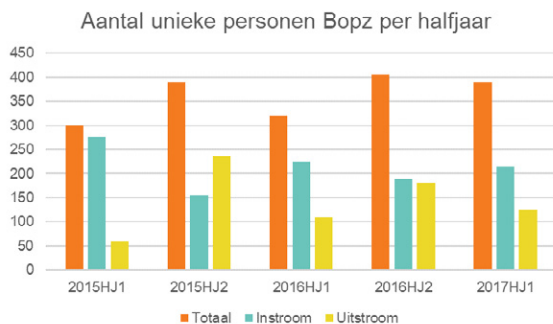
op basis van de Wvggz verplichte zorg krijgt, kan de meldcode / (V)OTS aan de orde zijn.

2. Behandeling voor de psychiatrische problematiek van de jeugdige is nodig:
 - a. In de eerste instantie vindt deze behandeling vrijwillig plaats (op grond van de Jeugdwet);
 - b. Indien de jeugdige behandeling weigert, 16 of 17 jaar oud is en zijn/haar ouders vinden de zorg noodzakelijk, kunnen de ouders of betrokken hulpverleners gebruik maken van het gemeentelijk meldpunt Wvggz om verplichte zorg af te dwingen (op grond van de Wvggz);
 - c. Indien professionals verplichte zorg nodig vinden bij jeugdigen onder de 16 jaar en zijn/haar ouders daar niet aan mee willen werken, kan de Wvggz van toepassing zijn. In de praktijk is de verwachting dat (net zoals nu onder de huidige Bopz) er op dat moment vaak ook de route (V)OTS wordt ingezet of al loopt, omdat veilig opgroeien in deze situatie in het geding is (op grond van de Wvggz).
 - Wanneer een jeugdige op basis van een machtiging gesloten jeugdhulp op grond van de Jeugdwet is opgenomen en er een zorgmachtiging op grond van de Wvggz wordt afgegeven, schorst deze de machtiging gesloten jeugdzorg.

Bopz bij jeugdigen

Landelijk gaat het bij de Bopz om tussen de 300 en 400 unieke jeugdigen per halfjaar. Jaarlijks gaat het om rond de 500 unieke jeugdigen (bron: maatwerktafel CBS).

Op basis van de beschikbare gegevens kan geen onderscheid gemaakt worden tussen opnames op basis van een rechterlijke machtiging (wordt zorgmachtiging) en IBS (wordt crisismaatregel). Een overzicht van (jeugd)instellingen met een Bopz-aanmerking is [hier](#) te vinden.

De aantallen jeugdigen onder de Wvggz per gemeente zijn naar verwachting dus beperkt. Het is op voorhand niet aan te geven wat de effecten van de mogelijkheden, om verplichte zorg in de thuissituatie op te leggen en het mogen melden door burgers/naasten op de aantallen, zullen zijn.

Een verantwoorde, kwalitatief goede en kosteneffectieve uitvoering van de Wvggz voor jeugdigen vraagt om een goede aansluiting op het (gemeentelijk) proces Wvggz voor volwassenen.

Belangrijke wijzigingen (voor gemeenten)

1. Gemeente wordt verantwoordelijk voor inrichten meldpunt en uitvoering **verkennend onderzoek** naar aanleiding van meldingen van professionals, burgers en naasten;
2. De huidige rechterlijke machtiging (RM) wordt vervangen door de zorgmachtiging (ZM). De huidige inbewaringstelling (IBS) wordt de crisismaatregel (CM);
3. Burgemeester mag de crisismaatregel opleggen. Daarbij hoort de **wettelijke plicht om de betrokkene te horen**;
4. Verplichte GGZ wordt bij voorkeur opgelegd en uitgevoerd in de **thuissituatie** (ambulant), tenzij dit niet verantwoord is;
5. GGZ en gemeente maken afspraken over de **essentiële voorwaarden** om deel te kunnen nemen aan de maatschappij. Deze afspraken zijn onderdeel van het zorgplan en worden door de rechter getoetst;
6. Inrichten van een **regionaal overleg** tussen burgemeester, Openbaar Ministerie en GGZ;
7. Gemeenten en ketenpartners (Openbaar Ministerie, de Rechtspraak en de GGZ) moeten **veilig informatie (over een persoon) uitwisselen**;
8. Betrokkene krijgt de mogelijkheid (bij

zorgmachtiging) een **eigen plan van aanpak** op te stellen om verplichte zorg te voorkomen;

9. Betrokkene krijgt de mogelijkheid tot bijstand door een **patiënt vertrouwenspersoon**.

Criteriaverplichte GGZ

Onder de Wvggz kan verplichte zorg alleen als ultimatum remedium worden toegepast indien er geen mogelijkheden voor vrijwillige zorg zijn. De noodzaak van verplichte zorg dient continu te worden beoordeeld aan de hand van onderstaande criteria:

- Er zijn geen minder bezwarende alternatieven met hetzelfde beoogde effect (subsidiariteit)
- Het verlenen van verplichte zorg is, gelet op het beoogde doel evenredig (proportionaliteit)
- De te verlenen verplichte zorg is naar verwachting effectief (doelmatigheid)
- De te verlenen verplichte zorg is naar verwachting veilig (veiligheid)

Bepaling wettekst gericht op jeugdigen

- De Wvggz geldt in haar gehele vorm voor jeugdigen van 16 en 17 jaar;
- Jeugdigen onder de 16 jaar worden niet bekwaam geacht om zelfstandig de op grond van Wvggz vereiste beslissingen die samenhangen met het al dan niet toepassen van verplichte zorg te nemen en hebben daarom een vertegenwoordiger nodig. Voor deze groep jeugdigen geldt dat de ouder(s) of de voogd (denk aan een (V)OTS) gezamenlijk of alleen van rechtswege vertegenwoordiger zijn. In het geval ouders of voogden ontbreken, niet willen of niet kunnen optreden als vertegenwoordiger, dient de zorgverantwoordelijke een verzoek voor een mentorschap in bij de rechter;
- Jeugdigen van 16 en 17 jaar mogen (net als volwassenen) een vertegenwoordiger machtigen. Zowel de vertegenwoordiger(s) als de jeugdige dienen te worden gehoord in het geval van een crisismaatregel;
- Artikel 2.1.9 stelt dat er extra zorgvuldigheidseisen voor de toepassing van verplichte zorg bij jeugdigen gehanteerd kunnen worden. Zo dient de zorgverantwoordelijke zich bij het opstellen van het zorgplan rekenschap te geven van de gekozen verplichte zorg (zo nodig door het betrekken van een gespecialiseerde op het gebied van kinderen jeugdpsychiatrie) en van de mogelijke nadelige gevolgen van de voorgestelde verplichte zorg op de lichamelijke en geestelijke ontwikkeling en deelname aan het maatschappelijk leven op de lange termijn.

Implementatievragen bij verkennend onderzoek

Gemeente

- Waar wordt de verantwoordelijkheid van het verkennend onderzoek belegd? Welke partijen zijn daarbij vertegenwoordigd?
 - Check: welke expertise gericht op kinder- en jeugdpsychiatrie is noodzakelijk (denk bijvoorbeeld aan het CJG)?
 - Check: hoe kan deze expertise snel (binnen veertien dagen dient verkennend onderzoek te zijn afgerond) beschikbaar zijn?
 - Check bij contractering van deze expertise: welke contractafspraken moeten worden gemaakt t.b.v. het leveren van expertise in het verkennend onderzoek?
 - Check: Is er een verbinding met Veilig Thuis wanneer verplichte zorg bij ouders/verzorgers noodzakelijk is?
- Op welke manier wordt het gesprek met betrokkene vormgegeven?
 - Check als de jeugdige jonger dan 16 jaar oud is: is er een vertegenwoordiger aangewezen?

Implementatievragen bij crisismaatregelen

Gemeente

- Wie wordt gemandateerd tot het horen van de betrokkenen?
 - Check: is deze partij/persoon ook voldoende geëquipeerd om jeugdigen, dan wel vertegenwoordiger(s) van de jeugdige te horen?
 - Check als de jeugdige jonger is dan 16 jaar: zowel vertegenwoordiger als jeugdige moeten gehoord worden. Jeugdigen van 16 en 17 worden bekwaam geacht om zelfstandig de op grond van de Wvggz vereiste beslissingen te nemen.

- Tijdelijk verplichte zorg vooraf
 - Check: Vraagt de mogelijkheid tot tijdelijk verplichte zorg (inclusief ambulante mogelijkheden) voorafgaand aan de crisismaatregel (maximale termijn van 18 uur) om aanvullende inkoopafspraken met jeugdzorgaanbieders die zijn opgenomen in het register Wvggzinstellingen)?

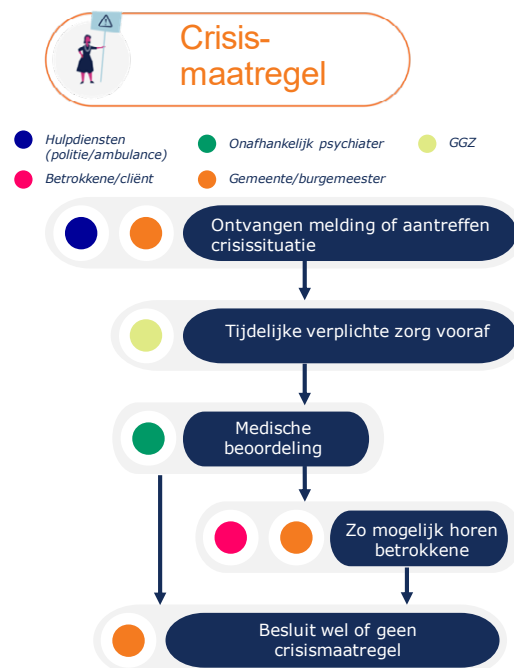
Overige implementatievragen voor gemeenten

Algemene implementatie

- Een verantwoorde en kosteneffectieve uitvoering van de Wvggz voor jeugdigen vraagt, gezien de geringe aantallen, om een goede aansluiting op het (gemeentelijk) proces Wvggz voor volwassenen. Kinder- en jeugdpsychiatrische expertise moet snel in te schakelen zijn voor de triage en de uitvoering van het verkennend onderzoek.

Uitvoering zorg

- Check: moeten huidige contractafspraken met betrekking tot de uitvoering van verplichte zorg met jeugdzorgaanbieders (opgenomen in register Wvggz-instellingen) aangepast worden op nieuwe wet- en regelgeving?

Teksten: Significant